

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
b/t. nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 28. febrúar 2018

Með frumvarpinu er lagt til að veigamiklar undanþágur frá samkeppnislögum fyrir mjólkuriðnaðinn verði afnumdar og kveðið verði með skýrum hætti á um að ákvæði samkeppnislaga gildi fullum fetum í mjólkuriðnaði.

Viðskiptaráð tekur heilshugar undir markmið frumvarpsins. Ráðið telur engin haldbær rök fyrir því að heimila undanþágur frá samkeppnislögum þegar kemur að mjólkuriðnaði. Að mati ráðsins ganga umræddar undanþágur með augljósum hætti gegn markmiði samkeppnislaga. Áhrif þeirra leyndu sér heldur ekki. Frá því undanþágurnar tóku gildi árið 2004 hefur Mjólkursamsalan náð því sem næst einokunarstöðu í bæði vinnslu og heildsölu dreifingu mjólkurafurða. Hefur Samkeppniseftirlitið ítrekað gert athugasemdir við hina skaðlegu samþjöppun í mjólkuriðnaði og áhrif búvörlaga á samkeppni á þessum markaði.¹

Þau rök sem helst hafa verið nýtt sem réttlætning á núverandi fyrirkomulagi snúa að ávinningi neytenda af stærðarhagkvæmni við framleiðslu og dreifingu. Það er rétt að draga má úr kostnaði með því að byggja ekki upp mörg fjármagnsfrek dreifikerfi á jafn litlum markaði og hinum íslenska. Þessi röksemd á aftur á móti við um ýmsa aðra markaði hérlendis, t.a.m. fjarskiptakerfi, póstdreifingu og almenna flutninga. Með hliðsjón af því væri nærtækara að meta ávinning þess að greitt yrði fyrir samnýtingu fyrirtækja á fjármagnsfrekari hluta virðisbætur þeirra. Slíkt fyrirkomulag þekkist meðal annars hjá dreifingar- og birgðahaldshluta olíufélaganna hér á landi. Við mótun slíks fyrirkomulags er mikilvægt að tryggja að virk samkeppni um viðskiptavini ríki áfram og ekki verði komið í veg fyrir aðgengi nýrra aðila.

Innflutningstakmarkanir draga enn frekar úr samkeppnisaðhaldi

Hafa ber í huga að takmarkanir eru í gildi á innflutningi mjólkurvara og eru háir tollar lagðir á aðfluttar mjólkurvörur. Viðskiptaráð hefur áður fjallað um nauðsynlegar breytingar á íslenska landbúnaðarkerfinu. Hefur ráðið meðal annars bent á að tollvernd hér á landi sé einna mest á mjólkurafurðum.² Fyrirtæki á mjólkurvörumarkaði búa því ekki við alþjóðlegt samkeppnisaðhald líkt og félög í flestum öðrum atvinnugreinum hérlendis. Vísbendingar eru um að þessi skortur á

¹ Sjá álit Samkeppniseftirlitsins nr. 1/2009.

² Hverjar eru okkar ær og kýr? http://vi.is/%C3%BAtg%C3%A1fa/skodanir/skodun_aer_og_kyr.pdf

samkeppnisaðhaldi í mjólkuriðnaði hafi leitt til sóunar. Framleiðni í mjólkurframleiðslu er um 20% lægri en á öðrum Norðurlöndum og hefur verið svo um langt skeið.³ Afleiðing þess er hærri framleiðslukostnaður við mjólkurframleiðslu en vera þyrfti og þar með sóun á þjóðhagslegum verðmætum.

Viðskiptaráð telur mikilvægt að virkri samkeppni verði komið á á markaði með mjólkurvörur með afnámi undanþága frá samkeppnislögum og jafnframt með afnámi innflutningstolla. Undir núverandi fyrirkomulagi styður lagaumhverfið við hagsmuni fámenns hóps á kostnað heildarinnar.

Virðingarfyllt,

Marta Guðrún Blöndal

Aðstoðarframkvæmdastjóri Viðskiptaráðs Íslands

³ FAO Stat: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QL>